

TALOUSARVIOALOITE 655/2010 vp

Määrärahan osoittaminen karjalankielisen oppikirjatuotannon käynnistämiseen

Eduskunnalle

Karjalan kieli on suomen ja saamen ohella alkuperäinen kansalliskielemme, jota on maassamme puhuttu yli 1 200 vuotta. Viime sotien seurauksena Raja-Karjalassa asunut karjalankielinen vähemmistö hajaantui ympäri Suomea. Samalla alkoi nopeassa tahdissa edennyt assimiloituminen eli karjalankielisten puhujien siirtyminen enemmistökielen käyttäjiksi. Tällä hetkellä karjalan kieli on Unescon mukaan Suomessa erittäin uhanalainen.

Vuonna 1995 perustettu Karjalan Kielen Seura (KKS) on monin tavoin kehittänyt ratkaisuja kielen aseman parantamiseksi ja kielen käyttäjien sekä käyttömahdollisuuksien lisäämiseksi. KKS:lla on monitahoinen, nykyaikainen julkaisuohjelma, joka muun muassa sisältää opetus- ja kaunokirjallisuutta sekä äänikirjoja. Seuran toimien tuloksena Itä-Suomen yliopistossa on karjalan kielen ja kulttuurin professuuri. KKS sai valtiollaan tunnustamaan karjalankieliset viralliseksi vähemmistöksi Suomessa; karjalan kieli sai ei-alueellisen vähemmistökielen aseman joulukuussa 2009. Samaan aikaan julkaistiin myös Kalevala ensimmäistä kertaa karjalaksi.

Julkaisutoiminnan lisäksi KKS on keskittynyt lasten kielitaidon lisäämiseen kielipesätoiminnan avulla. Sillä tarkoitetaan karjalankielistä päivähoitotoimintaa, jossa lastenhoitaja käyttää ainoastaan tätä vähemmistökieltä. Kielipesätoiminnan avulla monia uhanalaisia kieliä on saatu elpymään. Se on varteenotettavin revitalisaatiomenetelmä silloin, kun kieli ei enää välity sukupolvelta toiselle luonnollisella tavalla.

Kielen elvyttämisessä ollaan nyt siirtymässä seuraavaan vaiheeseen. Kielen opetus aloitetaan peruskoulussa. Jo kaksi pohjoiskarjalaista kuntaa on valmis aloittamaan opetuksen kahden vuoden sisällä. Useat muut kunnat ovat valmiita tekemään samoin. Aluksi on kyse kotikielen ja äidinkielen opetuksesta, mutta melko pian aletaan vähitellen opettaa myös muita aineita karjalaksi. KKS:n tarkoituksena on myös perustaa karjalankielisiä luokkia ja kouluja. Suunnitelmissa on myös itärajan yli toimiva koulu länsirajalla toimivan Tornio-Haaparannan koulun tapaan. Kielipezien ja koulujen opetukseen liittyvät koti- ja verkko-opetus, jotka ovat kielivähemmistölle erityisen tärkeitä opetusmuotoja.

KKS:n tarkoituksena on tuottaa seuraavien aineiden oppikirjoja (pakettiin kuuluvat oppikirja, opettajankirja, kirjojen verkkoversiot ja verkkotehtävät): äidinkieli, ympäristötieto, luonnontieto, ortodoksinen uskonto, historia ja matematiikka. Päätökset valittavista aineista ja julkaisujärjestyksestä tehdään heti hankkeen alussa.

KKS:n on pakko aloittaa itse oppikirjojen tuotanto, koska opetusministeriön edustajat ovat todenneet, että ministeriön budjetti ei salli nykyisessä tilanteessa satsausta karjalankieliseen oppikirjatuotantoon.

KKS:n toiminta rahoitetaan yli 90-prosenttisesti lahjoitusvaroin, budjetin ollessa n. 150 000 euroa. On selvää, että seura ei selviä oppikirjahankkeesta ilman julkisen vallan tukea. Karjalankielinen vähemmistö on tasapuolisuuden nimesä oikeutettu saamaan tukea oppikirjojen tuotta-

TAA 655/2010 vp — Pentti Oinonen /ps ym.

miseen siinä missä muutkin kansalliset ja maa-
hanmuuttajavähemmistöt.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

*että eduskunta ottaa valtion vuoden
2011 talousarvioon momentille 29.10.30
lisäyksenä 100 000 euroa karjalankieli-
sen oppikirjatuotannon käynnistämi-
seen.*

Helsingissä 20 päivänä syyskuuta 2010

Pentti Oinonen /ps
Raimo Vistbacka /ps
Pirkko Ruohonen-Lerner /ps

Pertti Virtanen /ps
Pietari Jääskeläinen /ps